

IRREGULÁRIS MIGRÁCIÓVAL KAPCSOLATOS ADATOK ÉS A BIZTONSÁG

Az elmúlt években – most már lassan évtizedben – a migrációval, menekültekkel és részben ehhez kapcsolódóan a biztonságról való gondolkodás, de talán még inkább a közvélekedés jelentősen megváltozott. Napjainkra sokan már kifejezetten biztonsági kockázatként értékelik a migrációt, bár a kifejezés mögött legtöbbször kizárólag az illegális migrációt értelmek és ezt a legtöbb esetben össze is kapcsolják a menekültekkel. 2020-ban a COVID-19 globális vírusjárvány elterelte a figyelmet a témáról, majd a 2022-ben eszkalálódó,¹ mondhatni reális (európai) közelségben megjelenő orosz-ukrán háború egyértelműen háttérbe szorította az illegális migrációt, mint biztonsági kérdést. Azzal együtt is így van, hogy mind két esemény kezdetét kimondottan fémjelzte az illegális migrációnak politikai zsarolásként, egyfajta hibrid hadviselésként való alkalmazása.²

Az Eurostat adatai alapján 2022-ben (909 265 új menedékjogi kérelem),³ mintha egy új irreguláris migrációs hullám érkezett volna, vagy a korábbi folytatódik? A politika,⁴ a média, de még a szakma se igazán figyelt fel arra, hogy a 2015-ös tömeges irreguláris migrációs időszak menedék kérői adatait megközelítő értékek láttak napvilágot. Mit történhetett? Mi van az adatok mögött és mi az oka az elmaradt reagálásnak? Ezekre a kérdésekre keresem a választ az áramlási rendszer feltérképezésével és a kockázatok komplex jellegű értékelésével.⁵

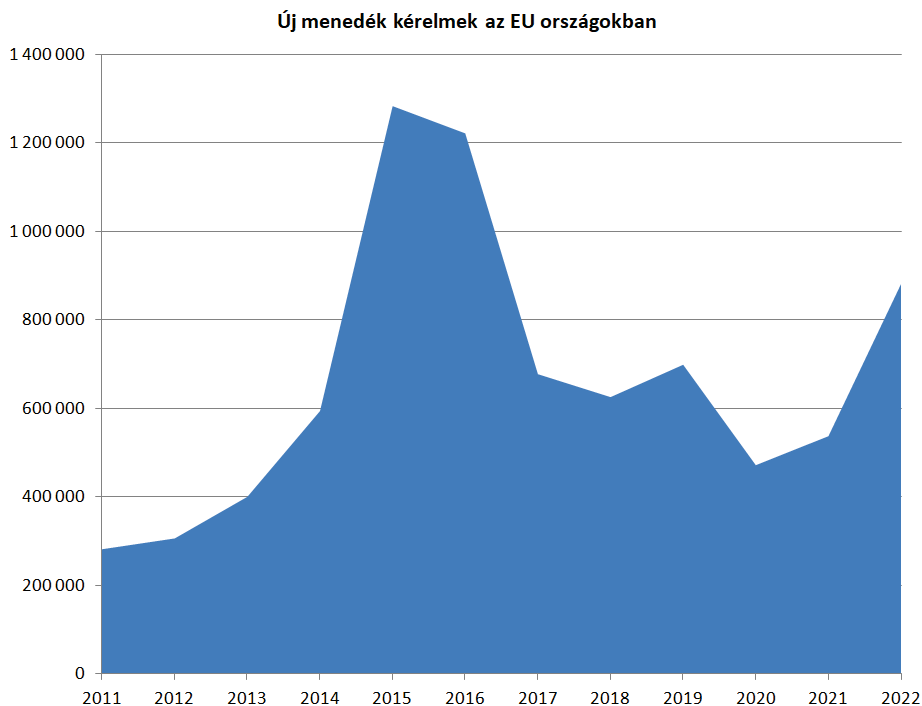
¹ Több szakértő szerint a fegyveres konfliktus 2014-től folyamatosan zajlik.

² Forrás: <https://www.origo.hu/nagyvilag/20200229-migransok-torokorszaggorogorszag-sziria.html> (Letöltés ideje: 2023.05.31.) és <https://hu.euronews.com/2023/05/30/csapdahelyzet-migransok-egy-csoportja-rekedt-a-lengyel-es-a-belorusz-hatar-koze> (Letöltés ideje: 2023.05.31.)

³ Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_asyappctza/default/table?lang=en (Letöltés ideje: 2023.03.31.)

⁴ Talán egyedül az osztrák politika és szakma igyekszik az egyfajta új trendre felhívni a figyelmet. Vö. <https://hu.euronews.com/2023/01/06/az-osztrak-integracios-miniszter-szerint-osszeomlott-az-europai-menekultugy> (Letöltés ideje: 2023.04. 10.) <https://asylumineurope.org/reports/country/austria/statistics/> (Letöltés ideje: 2023.04.10.)

⁵ Csaba Zágon: Határellenőrzés kockázati értékelése: Határátkelőhelyek kockázati profilja. Magyar Rendészet 2012/1. szám. 69-77. o.

Tavaly közel egy millióan kérelmeztek menekült státuszt valamely EU tagállamban,⁶ kétszer annyian, mint két évvel korábban (2020-ban 471 935 fő), illetve a 2017-19-es adatoknál is legalább 200 ezerrel többen, valamint 2,5-3-szor annyian, mint 2012-14-ben. Ami azt jelenti, hogy a tömeges irreguláris migrációt jelentő 2015-ös adat⁷ óta a legmagasabb számú kérelem került benyújtásra 2022-ben. Első gondolatunk talán az lehetne, hát ez természetes is, mivel az EU szomszédságában háború dúl, az onnan menekülők jelentik a „növekményt”. Viszont számtalan, néha egymásnak és önmaguknak is ellentmondó számok jelentek meg ezzel kapcsolatban,⁸ nagyság rendileg azért talán elmondható, hogy nagyjából 8,2 millióan menekültek el az országból és 5,1 millióan valamilyen védelmet is kértek a 2023. május végi adatok szerint. Ez azt mutatná, hogy az EU-s (kevesebb, mint) egymilliószám, inkább „alábecsültnek” tűnik. De térjünk vissza az eredeti Eurostat-os adatbázisához, mert reményeink szerint abban legalább homogénebbek az adatok. A menekültkérelmet benyújtók származási állampolgárság részletezéséből viszont azt kell látnunk, hogy mégsem e háború okozta a drasztikus emelkedést, mivel 2022-ben

⁶ A Brexit okán, 2019 volt az utolsó év, amikor Nagy-Britannia adatai is – vagyis az ott beadott menekültkérelmek – szerepeltek ebben az adatbázisban.

⁷ Megjegyzendő, hogy az ügyintézés torlódás folytán az Eurostat adatbázisában 2016-ra is 1.221.185 kérelem szerepel, vagyis a 2015-ben beérkezők kérelmének egy része a 2016-os évben került regisztrálásra.

⁸ Vö. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (Letöltés ideje: 2023.05.31.) Például, a fenti felületen: több mint 19 millióan hagyták el Ukrajnát, de 13 millióan vissza is mentek. 2,7 millióan kértek valamilyen ideiglenes védelmet. 2023. május végi állapot szerint. Másik, Ukraine Situation UNHCR Supplementary Appeal 2023. Issued in february 2023.

ukránok közül mindösszesen 24 720-an szerepelnek a kérelmezők között. Ami közel ötszöröse az előző évinek, de mégsem itt kell keresni az okokat.

Kérdés, tehát hogy mi változott? Az első logikusnak tűnő választ el kellett vetnünk. Nézzük akkor, hogy a származási állampolgársági összetétel változott-e, s ha igen, hogyan? A rendelkezésre álló adatok viszont azt mutatják, hogy jelentős változás – az elmúlt évtizedben ezen a téren – nem történt, mivel továbbra is a legtöbb menekültkérelmet a szírek (2022-ben 131 970), afgánok (113 495 fő) és az irakiak (25 415 fő) nyújtották be az EU-ba. 2015-ben még az összes kérelmező több mint fele (51,01%) ebből a három országból érkezett, de még tavaly is közel az összes kérelem harmada (30,74%). Ha a részleteket is megnézzük láthatjuk, hogy 2020-as COVID lezárásokat, „határzárakat” követően a legtöbb⁹ származási országból megint egyre többen indultak el más országba menedéket keresni, de természetesen nem azonos intenzitással. A már említett Irakból például a 2016-os¹⁰ csúcst adatot (123.360 kérelem) követően 2019-re 26 ezres szintre csökkent, és azóta stagnálni látszik a helyzet. Eszerint javul az ottani helyzet, vagy legalábbis nem romlik. A korábban Európában nem igazán jellemző venezuelaiak is egyre többen érkeznek és 2018-tól már évente több mint 20 ezren, de tavaly már 50 050 fő kért menedéket a vén kontinensen. Bár megjegyezhető, hogy az UNHCR adatok alapján¹¹ ez csak töredéke annak a hét millió embernek aki, onnan valamilyen módon menekülni kényszerült.

Meg kell említeni, a politikusaink és szakmai fórumokon is emlegetett afrikai térséget, ezen belül is a tunéziaiak és a marokkóiak száma duplázódott meg 2022-ben, de így is „csak” a húszezres szintet (20 810, illetve 20 700 kérelemmel) érik el. A korábban előszeretettel emlegetett eritreaiak és a nigériaiaiak 2015-óta folyamatosan egyre kevesebben jelentkeznek az EU-ba menekült kérelemért, tavaly mind két országból valamivel több, mint tízezer főt regisztráltak. Tehát nem innen jön az „új hullám”.

Az indiaiak és a bangladesiek régóta jelen vannak az Európába érkező menedékkérők között, de míg az előbbi stabilan évente 2-4 ezer fővel képviselte magát a kérelmezők között az elmúlt évtizedben, 2022-ben viszont hirtelen 25 400 főre ugrott az indiaiak létszáma. A bangladesiek lényegében némi hullámzással, de viszonylag stabilan 10-18 ezer közötti kérelmezőt jelentettek 2015-2021 között, de számuk tavaly szinte megduplázódott és megközelítette a 32 ezret (31 955).

Bizonyos mértékig új jelenségnek tűnik a török menedékkérők megsaporodása. 2015-ben még négy ezret (3 925) sem érte el a számuk, mely a 2016-os törökországi puccsot követően, illetve vélhetően a retorziók hatására, intenzív növekedésnek indult és 2019-ben már 23 420 török igyekezett az EU-ban menedéket találni. Ez aztán stagnálni látszott, de 2022-ben már közel ötvenezeren (49 720) menekültek el onnan.¹²

Meg kell említeni, a 2022-es kiugró adatok kapcsán a pakisztániakat is, akik származási helye különleges kapcsolatokat ápol a szomszédos Afganisztánnal, így vélhetően a 2021-es „szégyenteljes” NATO (USA) kivonulás is hozzájárulhatott ahhoz, hogy míg 2020-ban 15 910 pakisztáni nyújtott be menedékkérelmet valamely EU

⁹ Az adatbázison belül a 2013-2022 között legtöbb új kérelmet benyújtót „produkálók” számát vizsgáltam a származási ország szerinti bontásban. Feltétel volt még, hogy 2022-ben legalább 1400 benyújtott kérelem szerepeljen az adatbázisban az adott országot érintően, így 40 ország adatait elemeztem, mely a teljes adat – évente eltérő mértékű – 69-83%-át tette ki.

¹⁰ Lásd korábbi megjegyzést az ügyintézési csúszásról.

¹¹ Forrás: <https://www.unhcr.org/globaltrends> (Letöltés ideje: 2023.05.31.)

¹² E szerint nem bíztak a 2023. májusi választásokban, és milyen igazuk lett.

tagállamban, addig 2021-ben már 21 040-en, aztán 2022-ben pedig már 32 955-en. Afgának vonatkozásában ez még direkter érzékelhető, ugyanis a 2018-ban benyújtott 40 625 kérelem 2022-re lényegében megháromszorozódott (113 495). A legnagyobb létszámban menedéket kérő szírek is a 2020-as „mélypontról” (63 600 kérelem) két év alatt megduplázták a beadott menekült kérelmek számát (131 970).

Tekintettel arra, hogy a fent említett, illetve elemzett származási állampolgársági adatok a 2021 évről 2022-re történő adat kiugrás (343 865-tel több kérelem) 60,6%-át, illetőleg a 2020-hoz képest a kérelmek számának megduplázódásának (409 285-tel ugrott meg a regisztrált kérelmek száma) 76,9%-át adták, így – az adatok alapján – elmondható, hogy alapvetően ezen országban történt változások generálhatták a megnövekedett kérelmeket, de miért is?

A menekült kérelmek hirtelen megugrásának egy részt oka lehetett, a COVID-19 miatti 2020–2021 évi mobilitást gátló intézkedések, mely egyfajta feltorlódást is eredményezhetett, egyes térségekben, mely a 2022-ben szabadabbá váló nemzetközi mobilitás mellett a kérelmek számának emelkedését hozhatta, de a közel duplázódást ez még sem indokolhatja teljesen. Ezért talán célszerű megnézni az főbb területeket, származási helyeket.

A venezuelaiak 2022-es hirtelen megnövekedésére tudományos, illetve racionális magyarázatot egyelőre nem találni. A politikai és társadalmi válság már huzamosabb ideje fenn áll és menekülőket érintő intézkedésekben sem látszik olyan terelőhatás, mely ezt indokolná.¹³ India és Banglades vonatkozásában sem látszik olyan új momentum, mely a kérelem többszörözödést katalizálná, hacsak nem az, hogy a populista politika, a demokrácia bizonyos hiányai egyre inkább érződnek ezen országokban is. De felmerülhet ezek kapcsán, hogy az adatok mennyire tükrözik az objektív valóságot?

Pakisztán és Afganisztán vonatkozásában viszont egyértelműen a tálib hatalom kiszélesedése, illetve a szélsőséges iszlám erősödése és a társadalmi-politikai konfliktusok intenzitása egyértelműen indukálhatta a tavalyi nagyobb számú menedékkérők megjelenését Európában.¹⁴ Az igazi impulzust¹⁵ – megítélésem szerint – Törökország, pontosabban az illiberális Erdogan féle vezetés adta. Ugyanis a már említett puccskísérletet követő, a szabad média és az ellenzék elleni drasztikus lépések,¹⁶ illetve a kurdok elnyomása mellett, az önkényuralmi vezetés gyakorlatilag a gazdaságot¹⁷ is mélyrepülésbe vitte. Ez indokolhatja a törökállampolgárok számának fokozatos emelkedését és végül a 2022-es duplázódást.

Miközben Törökország a legtöbb (UNHCR adatok alapján) menekültet befogadó ország, egyben a menekülők mozgását katalizáló tényező is. 2016 óta gyakorlatilag háborút¹⁸ folytat¹⁹ Szíria és Irak területén elvileg a kurd lázadók ellen, egyfajta biztonsági

¹³ Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/venezuela/> (Letöltés ideje: 2023.06.02.), illetve Vargha Márk: A frusztráció csúcsa – szerény vállalások a Summit of the Americas 2022 találkozáson. Migrációkutató Intézet, Gyorselemzések 2022/10.

¹⁴ Bár e két náción mozgásába is bejáráshozhattak a Törökországi események. Ugyanis közülük sokan már egy ideje Törökországban, vagy a térségben tartózkodhattak.

¹⁵ Sok más tényező mellett, melyre most terjedelmi korlátok miatt nem tudunk kitérni.

¹⁶ Forrás: <https://telex.hu/kulfold/2023/01/04/erdogan-torokorszag-imamoglu-isztambul-polgarmester-borton-sziria-offenziva> (Letöltés ideje: 2023.01.04.)

¹⁷ Forrás: <https://forbes.hu/penz/erdogan-ostobasaga-igy-vesztett-el-10-ebet-a-torok-gazdasag/> (Letöltés ideje: 2023.06.03.)

¹⁸ „A 2016-os év több szempontból is fordulópontot hozott Törökország terrorellenes hadjáratában. A délkelet-törökországi városi PKK-gócok felszámolása után a harcok súlypontja a határokon kívülre került.” Vö. Egresi Zoltán: A Karom-hadműveletek: Törökország észak-iraki intervenciói. Külügyi és Külgazdasági Intézet Elemzések, KE-2022/30. 6. o.

zóna kiépítése érdekében.²⁰ Az ország területén tartózkodó több mint 3,7 millió (többségében szíriai) menekült²¹ egy részét ide kívánja vissza telepíteni.²² De ki akarna visszamenni olyan területre, ahol még mindig fegyveres konfliktus zajlik, illetve az érintett területekről való elmenekülés is természetes, vagyis újabb kényszervándorlás generálódik. A hadműveletek időzítése, intenzitása és az Európába menekülők, illetve az ismertté vált irreguláris migránsok havi statisztikai adatai közötti ok-okozati kapcsolat lényegét tekintve felismerhető. A térségben aktív katonai erőkkel jelenlévő hatalmaknak is beleszólása volt a kérdésbe. 2016-18 időszakában a támadásokat Oroszország viszonylag hamar leállította, illetve korlátozta. 2019-ben a harmadik szíriai offenzívára akkor került sor, miután Donald Trump – többszöri török kérésnek engedve – visszavonta az amerikai csapatokat a török határ mellől, így lehetővé téve a török intervenciót. Az amerikaiak távozásával a kialakult hatalmi vákuumot Oroszország töltötte ki. Ezzel is összefügghetett, hogy az ez évi (2023) választásokra²³ készülő Erdogan, török elnök erősnek kívánt mutatkozni és az oroszok ukrajnai támadását követő második hónapban (2022. április) bejelentette a „Karom–Zár” hadműveletet,²⁴ mely már Törökország hatodik közvetlen intervenciója.²⁵ Moszkva rossz ötletnek tartja ugyan a török katonai beavatkozást, de Oroszország nem fogja katonai erővel megvédeni a területet, meg amúgy is egy másik háborúval („különleges katonai művelettel”) van elfoglalva. Már a bejelentés – a többi már említett tényező mellett – katalizálhatta a 2022-es irreguláris migrációs mozgásokat, illetve a menekültek számának említett megemelkedését. Fogalmazhatunk úgy is, hogy a térségben élők a nagyhatalmak és Törökország külön játszmáinak elszenvedői lettek, de paradox módon Törökország a saját katonai erejének alkalmazásával járul hozzá ahhoz a menekültügyi problémához, amelynek kezelése jórészt rá hárul.

Azért elgondolkodtató, hogy a törökök Irakban is hadműveleteket folytatnak, sőt egy évig nem volt Iraknak kormánya és szinte a polgárháború szélére sodródott,²⁶ onnan mégsem menekültek többen az EU-ba. Vizsgáljuk meg a fogadó országok adatait hátha válaszokat kapunk a nyitott kérdésekre.

A célországok, pontosabban a legtöbb menedékkérőt regisztráló európai országok vonatkozásában szintén nem látszik jelentős változás. Továbbra is a legtöbb új menekültet

¹⁹ Mintha ezzel sem kívánna foglalkozni a nagypolitika, a média, avagy amiről a nemzetközi közvélemény nem is akar tudomást venni.

²⁰ Egresi Zoltán: A Karom-hadműveletek: Törökország észak-iraki intervenciói. Külügyi és Külgazdasági Intézet Elemzések, KE-2022/30. Szalai Máté – Wágner Péter: Törökország szíriai terve az ukrajnai háború árnyékában 1. Egy lehetséges beavatkozás szíriai és iraki kontextusa. Külügyi és Külgazdasági Intézet Elemzések, KE-2022/48. Szalai Máté és Wágner Péter: Törökország szíriai terve az ukrajnai háború árnyékában 2. A nemzetközi és belpolitikai kontextus. Külügyi és Külgazdasági Intézet Elemzések, KE-2022/49.

²¹ Bár, érdekesség, hogy a sírek Törökországban nem kapnak menekültstátuszt – ennek megfelelő, jogokat és ellátást sem -, mivel „vendégeként” tekintenek rájuk, egyfajta „menedékes” minőségben.

²² Forrás: <https://infostart.hu/kulfold/2022/05/05/torokorszag-egymillio-szir-menekultet-akar-hazakoltotetni> (Letöltés ideje: 2023.06.03.)

²³ Egy 2022. márciusi felmérés szerint a választók 81,7 százaléka támogatja a szíriaiak visszatérését Szíriába. Szalai – Wágner: i.m. 2022b. 9. o.

²⁴ Forrás: <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2022C37/> (Letöltés ideje: 2023.06.06.)

²⁵ Ténylegesen Törökország 2023. november 20-án elindította a Claw-Sword hadműveletet, amely az égből vette célba a Népvédelmi Egységek (YPG) és a PKK kurd állásait Szíria északi részén és a kurdisztáni régióban. A hadművelet Recep Tayyip Erdogan elnök szerint az ezeken a területeken fenyegető szárazföldi offenzíva előjátéka. – ÇEVİK, Salim: Turkey's military operations in Syria and Iraq. *SWP Comment*. Online. 2022. letöltve: 2023. 06. 06., <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-63693308> (Letöltés ideje: 2023.06.06.)

²⁶sz.n.: Irak remélt megmentője. HVG.2023.01.05. 28. old., és <https://index.hu/kulfold/2022/10/27/szavazas-iraki-parlament-uj-kormany-kormanyalakitas/> (Letöltés ideje: 2023.06.06.)

(217.735 fő) Németország fogadta be 2022-ben, mely az EU-ba érkezők negyede (24,7%). Az itteni kérelemnövekedés (2021 évhez képest), viszont „csak” alig 70 ezret tett ki, vagyis a teljes növekedésnek az ötödét. Ami arra utalhat, hogy részben új tényezők jelentkeztek. A nyugat-mediterrán két országa, Spanyolország és Franciaország szintén magas számban fogadott be menekülőket (116 380, illetve 137 510 főt), mely az összes növekedésnek a 15,8, illetve 9,8%-át tették ki. Érdekes, hogy az itt benyújtott új menedékkérelmek száma lényegében megegyezett a 2019-ben benyújtottakkal. Ahogy a közép-mediterrán meghatározó országa, Olaszország esetében is (77 200 új kérelem) a hullámozó intenzitás mellett lényegében az átlagos szintet hozta, mely az összes emelkedés 9,3%-át jelentette. Számottevő és érdemi növekedést mutattak az Osztrák adatok, mivel 2022-ben 106 380 új menedékkérelmet regisztráltak, mely az összes emelkedés 19,9%-a. Ezzel Ausztria bekerült a „nagy befogadó országok” közé, kérdés, hogy ez tartós lesz-e. Ezen adatokból viszont az is látszik, hogy a magyar IBH (kerítés) és a határőrizeti rendszer nem sokat ér, tekintettel arra, hogy már 2021-ben is az Ausztriában felfedezett irreguláris migránsoknak a 70,5%-a²⁷ Magyarországon keresztül érkezett oda. A fogadó országok tekintetében, a fő tendenciák meg maradtak, de ezzel együtt az EU tagállamok felében legalább 25-30%-os növekedés volt a benyújtott kérelmek számában az előző (2021) évhez képest. Az újdonság az, hogy a balkáni útvonal erősödni látszik és ez eredményezte az Ausztriában a menedékkérők számának megugrását is.²⁸

Ennek kapcsán, érdemes kicsit megvizsgálni a Frontex adatait²⁹ is. Ehhez meg kell jegyezni, ami a szakmában köztudott, hogy a menekülők zöme illegálisan érkezik az EU, illetve Schengen területére és többségében az első hatósági kapcsolat során nyújtják be a menedékkérelmüket, vagyis az irreguláris migránsok jelentős részéből így lesz menedékkérő. Ebből adódóan a két adatsor lényegében korrelációt szokott mutatni. Az elmúlt évek adatai alapján látható, hogy a tömeges irreguláris migrációs hullám 2017-18-ra lényegében elcsitult, a 2015-ös összesen 1 822 057 fő irreguláris migráns³⁰ 2018-ra 150 ezer alá csökkent. Majd 2020-tól intenzív növekedés volt látható (2022-ben már 327 094 felfedezés rögzítettek), de leginkább a Nyugat-Balkáni útvonalon és a közép mediterránon. A havi bontású adatokon méginkább érzékelhető e két migrációs csatorna dominanciája. A havi 2-3 ezres szintről 2021 nyárára a havi tízezres szinten volt mind a két útvonal, majd a (szokásos) téli visszaesést követően 2022 nyárára, már mind a két fő migrációs útvonalon havi adat meghaladta a 15 ezret, sőt a Nyugat-balkáni útvonalon 2022. szeptember, október hónapban volt a csúcspont, mind a két hónapban 19 ezres nagyságrendű felfedéssel. Év vége felé viszont mindenhol, így itt is éles visszaesés volt látható.

Egy másik érdekesség is megfigyelhető az adatokon, illetve az ábrákon, mely nem is olyan szemet szűrő. A Kelet-mediterrán útvonalon a számok viszonylag egyenletesen (2021-ben havi 2 ezer, 2022-ben havi 4 ezer) mutatkoztak, jelentősebb emelkedések és visszaesések nélkül. Miért is fontos ez? Ugyanis a fő irreguláris migrációs útvonalak közül kettő szorosan összefügg egymással, mivel az Ázsiából és (zömében Kelet-) Afrikából érkező irreguláris migránsok először a Kelet-mediterrán térséget érintik. Ezen az útvonalon

²⁷ Forrás: http://www.bmi.gv.at/cms/BK/publikationen/files/Schlepperbericht_2021.pdf (Letöltés ideje: 2022.08.16.)

²⁸ 2019-es adathoz (12.860) képest lényegében meg tízszeresedett a menekültkérelmek száma. Így már érthető az ottani politika és média lépései.

²⁹ Forrás: <https://frontex.europa.eu/publications/> (Letöltés ideje negyedévente, a legutolsó: 2023.05.16.)

³⁰ A Frontex statisztikákban „Illegal border-crossing between BCPS, on entry” (Határátelöhelyek között illegális határátlépést elkövetők) kifejezést használják, az egyszerűség kedvéért ezt a kategóriát mi irreguláris migránsnak nevezzük.

fedhetik fel először őket, majd tovább haladva a Nyugat-Balkáni útvonalon keresztül érik el az EU országok területét. Úgy látszik ebben valami változás történt. 2017-ig lényegében a Kelet-mediterrán tengeri útvonal és a Nyugat-Balkáni útvonal adatai szinkronban emelkedtek, vagy csökkentek és a nagyságrendjük is megegyezett. 2018-19-ben viszont a Kelet-mediterránon egyre több (a 2017-es 40 ezres szint helyett 2019-ben már több mint 80 ezret) irreguláris migránst fogtak el, míg a Nyugat-Balkánon a 2017 évi 12 ezres nagyságrendű felfedés 2018-ban a felére esett, majd 2019-ben visszajött a 15 ezres szintre, de csak töredéke volt a Kelet-mediterrán (vagyis görög) felfedéseknek. Mindez feltehetőleg betudható annak, hogy a 2015-ös események³¹ hatására a Frontex, az EASO, de maga az EU és részben a NATO is nagyobb figyelmet, erőket, és pénzt fordított a térségre és az ott jelentkező feladatokra, így az Égei-tenger térségébe belépő irreguláris migránsok hatékonyabb hatósági és idegenrendészeti eljárással találták magukat szembe.³² A korábbi gyakorlattól eltérően néhány hetes, vagy hónapos kényszermegálló után már nem folytathatták az útjukat a vágyott európai célországba, vagy legalábbis a zömük nem tudta erre vonatkozó terveit megvalósítani. Ez lehetett az oka a Nyugat-balkáni adatok csökkenésnek is. 2020-tól viszont a Nyugat-balkáni adatok lineáris emelkedésbe kezdtek, a 2019-es 15 ezres szintről három év alatt lényegében tízszeresére (2022-ben 145 600) nőtt a regisztráltan illegálisan államhatárt átlépők száma. Ez talán több tényezőre is visszavezethető, egyrészt a COVID időszakában a fent említett intézmények figyelme és a források elterelődtek a görög partok mentén jelentkező illegális migrációról és ezáltal ismét „szabadabbá” vált az út a Nyugat-Balkánon. Az is előfordulhatna, hogy nem másik földrésről, hanem magáról a balkánról érkeznek az irreguláris migránsok, ahogy délszláv háború időszakában volt, de lehet, hogy csak a statisztikák pontatlanok?

Mindenesetre érdemes lehet megnézni, hogy az egyes migrációs csatornában mely származási állampolgárságú irreguláris migránsok a jellemzők, illetve, hogy a számadataik³³ hogyan alakultak. Ahogy az, az EU menekültügyi adatokból is látszik a FRAN 2021-22-es származási állampolgárságot mutató havi adataiban is (együtt az összes irreguláris migrációs csatorna) a sírekek dominálnak (30-40%) a havi 4-14 ezres adatokkal és egyértelműen emelkedő trendet mutat, egészen 2022. októberig,³⁴ onnan drasztikus visszaesés látható. Megemlítendő, hogy a Nyugat-afrikai migrációs csatornán kívül valamennyiben jelen voltak a TOP10-ben a sírekek, sőt a legtöbben, meghatározó is volt a számuk. Az afgán adatok is markánsan jelentkeztek a havi 2-4 ezres adatokkal és esetükben is egyértelmű az emelkedő trend, bár lassú felfutással, mely ugyancsak 2022 októberében tört meg. Megemlítendő, még tunéziaiak, akik igazán csak a nyári hónapokban, de 2021-ben a 4 ezres, 2022-ben pedig az 5 ezres szintet hozták.

E szerint mégis csak a sírekek mozgása miatt látható az „új irreguláris migrációs hullám”. A két meghatározó migrációs csatorna további vizsgálatát is érdemes lehet elvégezni. Ebből láthatjuk, hogy a Kelet-mediterránon is egyértelműen a sírekek a

³¹ Erről bővebben olvashatunk: Kovács Gábor: A rendőrség vezetésirányítási rendszerének sajátosságai a migrációs válsághelyzet kezelése során. Tóth Péter (szerk.) Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Budapest: Dialóg Campus Kiadó, 2017. 125-148. o. Kovács Gábor: A Magyar Rendőrség szerepvállalása hazánk határbiztonságában és a schengeni külső határok ellenőrzésében. In: Hautzinger Zoltán (szerk.). Migráció és rendészet. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat, 2015. 69-84. o.

³² Frontex kollégák elmondása szerint a török kollégák is intenzívebben teszik a dolgukat 2015 óta.

³³ A FRAN (Frontex Risk Analysis Network) alapján.

³⁴ A havi adatok emelkedése és október utáni visszaesése parallel az Osztrák menedékkérelmi adatsorokkal is. Lásd: https://www.bmi.gv.at/301/Statistiken/files/Jahresstatistiken/Asylstatistik_Jahresstatistik_2022.pdf (Letöltés ideje: 2022.06.16.)

meghatározóak, de nem olyan mértékben, mint a másokban, mivel az migrációs csatornán belül a regisztráltak 20-30%-át tették ki, a havi 200-tól 1400-as szintű adataik. A Nyugat-balkáni csatornán belül a szírek egyértelműen dominálnak az összes adat 60-70%-át hozva, a havi 2-12 ezres adataikkal. Meglepő a két csatorna közötti különbség tízszeres nagyságrendje. Ezek szerint a görög hatóságok ennyire alacsony hatékonysággal dolgoznak,³⁵ vagy a közölt adatokkal lehet valami gond. Kérdés, hogy ezen adatok alapján a biztonságunk objektíven hogyan ítélné meg?

Meg kell említenünk, hogy a Frontex a tagállamoktól kapott adatokból dolgozik, illetve, hogy a Nyugat-balkáni illegális migrációs útvonal adatai a balkánon lévő hét külső határszakasz adataiból adódik össze. Ez utóbbi kapcsán megdöbbentő, hogy a magyar-szerb határszakaszon elfogott és átkísért szírek száma 5-20%-al minden hónapban (a vizsgált 2021-2022-es évben) meghaladja a Nyugat-Balkánon felfedett összes szír származású irreguláris migránsok számát, pedig a tiltott határátlépőket (THS) még nem is számoltuk bele a magyar adatokba. Ez azt mutatja, hogy torzok, pontatlanok, az ismertté vált adatok. Szakmán belül köztudott, hogy egy-egy személy átlagosan 5-7 alkalommal elfogásra és átkísérésre kerül³⁶ és csak bemondásra regisztrálják az állampolgárságát, így a számok igencsak megbízhatatlannak tűnnek. Elvileg az Eurodac rendszer³⁷ adna bizonyos kontrollálási lehetőséget, de az ottani adatok inkább elkedvetlenítenek, az illegális határátlépők vonatkozásában mindösszesen 132 356 adatfelvitel történt 2022-ben, ez kevesebb, mint a Frontex adat fele (40,4%), de még a menedékkérelmek esetében is csak 58,9%-os az ujjnyomat adatbázisba való felvitel.³⁸

Az Eurostat és a Frontex, illetve UNHCR adatokat összevetve felmerül, hogy melyik adatsornak higgyünk, amikor nem csak a nagyságrendek, de a trendek sem mindig vannak szinkronban. Ezen adatok ismeretében mit gondolhatunk a biztonságról, illetve az azt szolgáló hivatott adatbázisokról? Mindezek alapján felmerül a kérdés, hogy itt van az újabb irreguláris migrációs hullám, avagy mennyire hihetünk a (szemünknek) számoknak? A válaszok további keresése vélhetően további tanulmányokra hárul.

³⁵ Szakmai berkekben köztudott, hogy a görög-török határszakaszon rendkívül nagy a látencia, főleg a szárazföldi adatok terén.

³⁶ Vagyis nem az elkövetők (fő) számát, hanem az intézkedések darabszámát mutatja az adat, így zavaró, ha EU szinten, az irreguláris migránsok számának értelmezik/értelmezzük.

³⁷ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 603/2013/EU RENDELETE (2013. június 26.) a harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló 604/2013/EU rendelet hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítását szolgáló Eurodac létrehozásáról, továbbá a tagállamok bűnüldöző hatóságai és az Europol által az Eurodac-adatokkal való, bűnüldözési célú összehasonlítások kérelmezéséről.

³⁸ EURODAC 2021 Statistics. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022.